

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej vec žalobcu: **I. L. M.**, V., X. Ostrava 1, Česká republika, proti žalovanému: **A. P.**, X., IČO: X. zastúpeného **M. I. M. O.**, advokátom, ul. X., 811 08 Bratislava, o odporovateľnosť právneho úkonu, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 48 Cb 90/98-KI-221 zo dňa 22. marca 2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 48 Cb 90/98-KI-221 zo dňa 22. marca 2006 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom určil, že právny úkon, ktorým P. D. P. vložilo nepeňažný vklad vo výške 38 751 417 Sk do základného imania AGRODRUŽSTVA P. podľa Notárskej zápisnice č. N 150/98 zo dňa 7. mája 1998 napísanej na Notárskom úrade JUDr. P. T. vo V. K., B., je voči žalobcovi právne neúčinný. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania 12 239 Sk.

Potom, ako Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 24. apríla 2003 č. k. 2 Obo 242/02 zrušil vo veci vydaný rozsudok zo dňa 16. apríla 2002, ktorým súd prvého stupňa návrh zamietol, súd prvého stupňa opätovne konal a zistil, že žalobca je veriteľom dlžníka P. D. P., voči ktorému má vykonateľné pohľadávky priznané

právoplatnými platobnými rozkazmi Krajského súdu v Banskej Bystrici, a je teda aktívne legitimovanou osobou na podanie odporovacej žaloby o neúčinnosť právneho úkonu, ktorým P. D. P. vložilo nepeňažný vklad vo výške 38 751 417 Sk do majetku žalovaného na základe rozhodnutia náhradnej členskej schôdze P. D. P. konanej dňa 4.5.1998. Zo zápisnice z tejto schôdze vyplýva, že východiskom z toho, aký je stav záväzkov a pohľadávok P. D. P. je, aby bol vytvorený nový právny subjekt, do majetku ktorého bude vložený vyčlenený hnutelný a nehnuteľný majetok PD P.. Na ustanovujúcej členskej schôdzi AGRODRUŽSTVA P. bol zvolený za predsedu jeho predstavenstva I. V. P., ktorý bol aj predsedom PD P. a členmi predstavenstva novozaloženého D. žalovaného sa stali M. Č., M. K. a J. Š., ktorí boli v tom čase aj členmi predstavenstva PD P..

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka je tento právny úkon odporovateľný, vzhľadom na personálnu prepojenosť medzi členmi štatutárneho orgánu dlžníka žalobcu – PD P. a členmi štatutárneho orgánu novozakladaného AGRODRUŽSTVA P. a druhá strana – žalovaný musel mať vedomosť o úmysle dlžníka ukrátiť svojho veriteľa. V prípade právnickej osoby sa na úmysel ukrátiť veriteľa bude usudzovať vtedy, keď bol známy štatutárnemu orgánu, prípadne, ak pôjde o kolektívny štatutárny orgán, čo je daný prípad, keď bol známy aspoň jednému z členov takéhoto orgánu. Ustanovenie § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka neviaže odporovateľnosť právneho úkonu dlžníka na ukrátenie uspokojenia konkrétnej vymáhateľnej pohľadávky, pričom výška pohľadávky nie je rozhodujúca. Nie je preto rozhodujúce, či úmysel dlžníka smeroval k ukráteniu všetkých jeho veriteľov, alebo len niektorých z nich, prípadne, či dlžník vykonal právny úkon bez toho, aby jeho úmysel ukrátiť svojich veriteľov vôbec smeroval voči konkrétnym osobám, ktoré majú voči nemu pohľadávku. Preto súd prvého stupňa dospel k záveru, že sú splnené podmienky úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu a žalobe vyhovel. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania 12 239 Sk.

Proti rozsudku podal odvolanie žalovaný. Namietal procesný postup súdu prvého stupňa, ktorý vydal napadnutý rozsudok len voči jednému odporcovi – A. P., hoci voči druhému žalovanému – P. D. P. konanie nikdy nebolo právoplatne zastavené.

Na majetok dlžníka P. D. P. bol vyhlásený konkurz dňa 28.6.2000, preto mal súd konať ako s účastníkom konania s jeho správcom konkurznej podstaty M.. M. U. podľa § 14 ods. 1 písm. a/, d/ a l/ Zákona o konkurze a vyrovnaní a konanie malo byť prerušené. Taktiež súd prvého stupňa nerozhodol o pripustení alebo nepripustení zmeny žalobného návrhu, ktorú vykonal žalobca v odvolaní zo 16.4.2004, keď zmenil petit svojho návrhu tak, že sa domáha právnej neúčinnosti v petite uvedeného právneho úkonu. Tieto uvádzané vady konania sú odvolacím dôvodom podľa § 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p. Ďalej žalovaný uvádza, že až v odvolacom konaní sa dostal k dokladom, ktoré dokumentujú vývoj pohľadávok žalobcu voči PD P.. Žalobca v roku 1996 kúpil od Z. T. M. pohľadávku voči PD P. v sume 443 750 Sk. Následne žalobca a PD P. spísali dohodu o uznaní tohto dlhu a jeho zaplatení, v ktorej sa uvádzali termíny jednotlivých splátok dlhu, a to, že časť dlhu v sume 243 750 Sk bude uhradená tým, že PD P. postúpi v prospech žalobcu faktúry č. 252/93 a č. 235/93 voči M. Z. – Č. P. a spol. Týmto postúpením splnil dlžník PD P. voči žalobcovi svoj záväzok vo výške 243 750 Sk. Z tejto pôvodnej pohľadávky 443 750 Sk mal žalobca zaplatené k 13.3.1998 sumu 555 953 Sk, teda splatený celý dlh aj s nadpriemernými úrokmi. Žalobca však následne primäl predsedu predstavenstva PD P., aby uznal nárok žalobcu aj na zmluvnú pokutu z predmetnej pohľadávky vo výške 0,5 % denne, teda 180 % ročne a neskôr dokonca 1 % denne, teda 365 % ročne. Toto uznanie nemožno považovať za platné právne úkony, pretože uznanie dlhu s tak vysokou zmluvnou pokutou je v rozpore s dobrými mravmi, zásadami poctivého obchodného styku a na hranici trestnosti z dôvodu úžery. Výsledkom takéhoto špekulatívneho konania je, že žalobca doručil žalovanému dňa 30.6.2006 návrh dohody o narovnaní, v ktorej svoju pôvodnú pohľadávku 443 750 Sk z roku 1995, uhradenú vo výške 555 953 Sk do 13.3.1998, vyčíslil na neskutočnú sumu 12 785 885 Sk., čo nemôže požívať právnu ochranu. Taktiež je uznanie dlhu neplatné z toho dôvodu, že ho podpisoval iba predseda predstavenstva PD P. I.. P., hoci podľa výpisu z obchodného registra právne úkony s predpísanou písomnou formou musel spolupodpisovať aj ďalší člen predstavenstva. Žalovaný tvrdí, že úmyslom jeho zakladateľov nebolo v žiadnom prípade poškodiť a ukrátiť veriteľov pôvodného dlžníka PD P., pretože okrem majetku v zostatkovej hodnote cca 12 mil. Sk žalovaný prevzal aj záväzky PD P. v sume 10 mil. Sk, avšak predmetný záväzok voči žalobcovi neprevzal, pretože v tom čase už neexistoval, lebo bol

zaplatený. Žalovaný preto navrhuje napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušiť a vrátiť prvostupňovému súdu za účelom zamietnutia žaloby v celom rozsahu.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné, pretože súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci a bolo preukázané, že žalovaný a pôvodný dlžník žalobcu umelo a účelovo vytvorili podmienky pre prevod dlžníkovho majetku tak, aby sa tento majetok uschoval pred veriteľmi a tí boli poškodení, o čom vedeli obaja účastníci notárskej zápisnice, lebo to vyplýva z vývoja ekonomickej situácie dlžníka, ktorý sa stal insolventným a predĺženým. Navrhuje preto potvrdiť napadnutý rozsudok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý vo veci konal ako súd odvolací (10 ods. 2 O.s.p.), prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p. na nariadenom pojednávaní podľa § 214 ods. 1 O.s.p. v neprítomnosti riadne predvolaného žalobcu, ktorý svoju neúčast' ospravedlnil písomným podaním zo 16.4.2008, a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie, či žalobcom uplatnené právo na určenie, že právny úkon – vyhlásenie vkladateľa v notárskej zápisnici zo 7.5.1998, ktorým P. D. P. vložilo do majetku žalovaného nepeňažný vklad, je voči žalobcovi právne neúčinné, pretože ukracuje uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky vo výške 2 474 361 Sk, ktorá vyplýva z troch právoplatných platobných rozkazov vydaných Krajským súdom v Banskej Bystrici.

Aktívne legitimovanou osobou na podanie žaloby o odporovateľnosť právneho úkonu podľa § 42a Občianskeho zákonníka je veriteľ dlžníka, ktorý v čase, keď mal voči veriteľovi záväzok vyplývajúci z vymáhateľnej pohľadávky, urobil taký právny úkon, ktorý ukracuje uspokojenie tejto vymáhateľnej pohľadávky. Neúčinnosť odporovateľného právneho úkonu je neúčinnosťou relatívnou, to znamená, že pôsobí na základe právoplatného rozsudku, ktorý určil, že právny úkon je odporovateľný iba vo vzťahu k žalobcovi v tomto konaní, vo vzťahu k ostatným veriteľom dlžníka zostáva takýto právny úkon účinným. Podmienky pre úspešnú odporovateľnosť právneho úkonu preto musí súd skúmať zvlášť vo vzťahu ku konkrétnemu veriteľovi, v prejednávanej veci ich musí skúmať vo vzťahu k žalobcovi, nie ako odporovateľnosť všeobecne pôsobiacu voči všetkých veriteľom dlžníka – P. D. P..

Odvolačný súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa v prejednávanej veci, pri skúmaní podmienok odporovateľnosti právneho úkonu, nezisťoval dôsledne všetky tieto zákonné podmienky. V prvom rade je potrebné skúmať, či žalobca je vecne aktívne legitimovaný na podanie tejto žaloby, teda, či je veriteľom dlžníka – P. D. P., ktorý previedol svoj majetok vo forme nepeňažného vkladu do majetku žalovaného, ktorý mal z predmetného právneho úkonu majetkový prospech, je teda podľa § 42b ods. 2 Občianskeho zákonníka vecne pasívne legitimovanou osobou v tomto konaní. V konaní bolo preukázané zhodným tvrdeným účastníkov konania a predloženými platobnými rozkazmi, že žalobca mal voči PD P. vymáhateľnú pohľadávku priznanú tromi platobnými rozkazmi vydanými Krajským súdom v Banskej Bystrici č. k. 3 Rob 264/97 z 2.9.1997 na sumu 84 753 Sk s prísl., č. k. 1 Rob 288/97 z 5.8.1997 na sumu 12 200 Sk s prísl. a č. k. 11 Rob 533/97 z 15.10.1997 na 6100 Sk s prísl., teda celkovo na istinu 103 053 Sk a 0,5 % zmluvnú pokutu a trovy konania. Žalobca v žalobe uviedol, že jeho pohľadávka voči PD P. je vo výške 2 474 361 Sk, pričom takýto nárast pôvodnej pohľadávky na túto sumu bližšie nevyčíslil a nezdôvodnil. To namietal aj žalovaný v písomnom podaní z 10.3.2005. Súd prvého stupňa sa výškou pohľadávky žalobcu alebo jej neuhradenej časti v konaní vôbec nezaoberal. Nie je preto možné posúdiť, či predmetný právny úkon dlžníka PD P. ukrátil uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky žalobcu, ak jej výška nebola v konaní skúmaná, pretože od výšky pohľadávky žalobcu závisí posúdenie, či po tom, čo dlžník urobil predmetný právny úkon, zostal dlžníkovi majetok v rozsahu, z ktorého by žalobca mohol alebo nemohol uspokojiť svoju pohľadávku. Posúdenie výšky pohľadávky žalobcu a hodnoty majetku, ktorý po spornom právnom úkone dlžníkovi zostal, je jednou zo zákonných podmienok, ktoré musí súd skúmať skôr, než dospeje k záveru, že právny úkon je odporovateľný. Ak dlžníkovi aj po uskutočnení namietaného právneho úkonu zostane majetok, z ktorého je možné uspokojiť celú nespornú pohľadávku veriteľa, nemožno považovať takýto právny úkon dlžníka za odporovateľný.

Žalovaný v konaní namieta, že pohľadávka žalobcu priznaná právoplatnými platobnými rozkazmi vo výške 443 750 Sk zanikla ku dňu 13.3.1998 čiastočne úhradou a čiastočne postúpením pohľadávky, a to v celkovej výške 555 953 Sk, teda ku dňu podania žaloby dňa 24.11.1998 pohľadávka žalobcu voči PD P. už neexistovala. Úlohou

súdu prvého stupňa preto bude zistiť, či pohľadávka žalobcu voči PD P. zanikla úhradou, zápočtom, postúpením alebo inou formou skôr, než žalobca uzavrel s PD P. dohodu o zmluvnej pokute vo výške 0,5 % a 1 % denne, teda, či dlh PD P. nezanikol skôr, ako došlo k jeho uznaniu a následnému dojednaniu zmluvnej pokuty za oneskorenú úhradu dlhu na už uhradený dlh. V tom prípade by žalobca nebol veriteľom PD P. a nebol by aktívne legitimovaným na podanie predmetnej žaloby o neúčinnosť právneho úkonu. V prípade, že pohľadávka žalobcu ku dňu dojednania zmluvnej pokuty nebola uhradená, súd posúdi, či dohodnutá zmluvná pokuta 0,5 % denne a 1 % denne požíva právnu ochranu podľa § 301 a § 265 Obchodného zákonníka a či dohodnutá zmluvná pokuta za omeškanie s úhradou peňažného záväzku nie je podľa obsahu dohody o úroku z omeškania podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka a či žalobca si nevyčísľil v celkovej evidovanej pohľadávke voči PD P. úroky z omeškania z úrokov z omeškania., čo je v rozpore s ustanovením § 369 Obchodného zákonníka.

Ďalšou podmienkou úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu je, aby podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka bola žaloba podaná do troch rokov, odkedy bol právny úkon urobený. Táto lehota tri roky je lehotou hmotnoprávnou, prekluzívnou, čo znamená, že na jej márne uplynutie musí súd prihliadať z úradnej povinnosti, teda, aj keď jej uplynutie do podania žaloby od urobenia právneho úkonu účastníci konania nenamietajú. Žalobca v tomto konaní začatom dorúčením žaloby dňa 24.11.1998 sa domáha určenia neúčinnosti právnych úkonov urobených medzi žalovaným a PD P. bez bližšej špecifikácie, o aké právne úkony ide. Na výzvu súdu z 12.11.2003 žalobca písomným podaním zo 16.4.2004, doručeným súdu 23.4.2004, konkretizuje napádaný právny úkon ako notársku zápisnicu č. N 150/98, Nz 143/98 zo 7.5.1998. Z obsahu tohto písomného podania žalobcu však vyplýva, že za neúčinný navrhuje určiť vyhlásenie vkladateľa v notárskej zápisnici zo 7.5.1998. Notárska zápisnica č. n 150/98, Nz 143/98 zo 7.5.1998 napísaná na Notárskom úrade JUDr. P. T. vo V. K. nie je právny úkon, ktorým bolo rozhodnuté o vložení majetku veriteľa PD P. do majetku žalovaného, táto notárska zápisnica iba osvedčovala priebeh ustanovujúcej schôdze žalovaného. Konštatuje sa v nej, že súčasťou tejto zápisnice je uznesenie členskej schôdze a predstavenstva PD P.. Z obsahu zápisnice z náhradnej členskej schôdze PD P. konanej dňa 31.8.1998 vyplýva, že táto náhradná členská schôdza rozhodla o vložení ďalšej majetkovej účasti -

nepeňažného vkladu PD P. do majetku žalovaného, a teda toto rozhodnutie môže byť napádaným neúčinným právnym úkonom, a nie notárska zápisnica, ktorá je iba formou právneho úkonu. Súd prvého stupňa vo výroku napadnutého rozsudku ako neúčinný právny úkon označil preto nesprávne notársku zápisnicu, namiesto vyhlásenia vkladateľa – PD P. o vložení nepeňažného vkladu do majetku žalovaného na základe rozhodnutia náhradnej členskej schôdze PD P. konanej dňa 31.8.1998. Úlohou súdu prvého stupňa bude v novom rozhodnutí odstrániť aj túto vadu výroku v novom rozhodnutí a posúdiť, či právo na určenie neúčinnosti konkrétneho právneho úkonu bolo uplatnené v zákonnej trojročnej prekluzívnej lehote, odkedy bol napádaný právny úkon urobený.

Odvolací súd nepovažoval za dôvodné odvolanie žalovaného, pokiaľ namietal procesný postup súdu prvého stupňa, ktorý vydal napadnutý rozsudok len voči jednému odporcovi – A. P., hoci voči druhému žalovanému – P. D. P., konanie nikdy nebolo právoplatne zastavené. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa v prvom rozsudku vydanom vo veci dňa 16.4.2002 návrh voči odporcovi v 1. rade – A. P., zamietol a konanie voči odporcovi v 2. rade – P. D. P., zastavil na základe späťvzatia návrhu žalobcu voči odporcovi v 2. rade na pojednávaní dňa 10.4.2001. Na základe odvolania žalobcu voči tomuto rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací uznesením č. k. 2 Obo 242/02 zo dňa 24. apríla 2003 zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil na ďalšie konanie. Z obsahu tohto uznesenia vyplýva, že podľa obsahu odvolania Najvyšší súd SR preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa iba v napadnutej časti týkajúcej sa zamietnutia návrhu proti žalovanému v 1. rade - A. P.. To znamená, že voči žalovanému v 2. rade - P. D. P., bolo konanie právoplatne zastavené. Žalovaný v 2. rade podľa § 42b ods. 2 Občianskeho zákonníka nie je v tomto konaní vecne pasívne legitimovaný, pretože on z predmetného právneho úkonu nemal majetkový prospech, ten mohol mať iba nadobúdateľ majetku – žalovaný, ktorý je v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu vecne pasívne legitimovaný, s ktorým správne súd prvého stupňa konal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. zrušil napadnuté rozhodnutie a vec podľa § 221 ods. 3 O.s.p. vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V ňom bude potrebné doplniť dokazovanie naznačeným smerom

a posúdiť, či žalobca je v konaní vecne aktívne legitimovaný, v akej výške má žalobca oprávnenú pohľadávku voči PD P., či túto môže uspokojiť PD P., či si právo uplatnil včas, a následne posúdiť, či je konkrétny právny úkon voči žalovanému právne neúčinný. Až na základe takto doplneného dokazovania znova vo veci rozhodne.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o náhrade trov odvolacieho konania. Súd prvého stupňa je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 226 O.s.p.).

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 23. apríla 2008

**JUDr. Zuzana Ď u r i š o v á , v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: